

**Totivs Ivris Canonici Compendivm, Siue, Brevis Svmma In
Qvinque Libros Decretalivm Sacri Concilii Tridentini
Decretis Accommodata**

In Qva Ivris Canonici Primæ Institutviones, seu Elementa ita traduntur, vt plurima breuiter ac decisiuè explicentur, & Canonum, Glossarum, ac Doctorum receptorum auctoritate communiuntur ...

Axel, Johannes Honorius van

Coloniae Agrippinae, 1656

De bigamis non ordinandis. Titulus XXI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61552](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61552)

ad quem venit promouendus, aut corporale vitium vsque ad animum perueniat, eumque vitiet, *arg. l. 1. §. proinde §. interdum & l. ob. qua vitia ff. de edil. edict. arg. §. item propter aduersam Insti. de excus. tut.* vel dubitetur de conualescentia, *Pan. in c. cum inter el. 3. n. 2. de elect. Boick. ibidem nu. 3.* Quarto sed ad beneficia simplicia aut canonicatum, & præbendam, in minus insigni ecclesia, quæ non requirunt ordinem.

De bigamis non ordinandis.

Titulus XXI.

S V M M A R I A.

- 1 Bigami quare repelluntur ab ordinatione.
- 2 Bigamia triplex est, vera.
- 3 Interpretatiua.
- 4 Similitudinaria.
- 5 Bigami vere vel interpretatiue ordinati accipiunt characterem sed sunt nudati omni priuilegio clericali.
- 6 Prohibentur deferre habitum & tonsuram clericalem.
- 7 Bigami similitudinarie sunt priuati executione ordinum, non priuilegio clericali.
- 8 Cum Bigamis vere vel interpretatiue dispensat Papa.
- 9 Cum Bigamis similitudinarie interdum, Papa, interdum episcopus.
- 10 Episcopi ordinantis seruum, obligatum ad ratiocinia, corpore vitiatum, aut bigamum pœna.
- 11 Cum episcopo dispensat solus Papa.

QVINTO Ordinando obstat bigamia, *c. 1. hoc tit. 2. 6. dist. in summa & ibi glos. propter defectum † Sacramenti, c. debitum hoc tit. cap. arctius 2. 6. dist. aut effectum intentionis, cum opere subsecuto; diuisit enim carnem suam in plures, recedendo ab vnitate, c. nuper in fi-*

ne c. à nobis in fine hoc tit. c. diuersis ibi quasi diuisus in duos de cleric. coniug. Anchar. in d. c. vnico sub num. 5. vers. quare hoc tit. in 6. ac propter prærogatiuam ordinum, *c. vna 2. 6. dist. præsumptionem incontinentiæ, c. proposuisti 8. 2. dist. tum quia non habent frontem hortandi viduitatem & castitatem. d. c. vna 2. 6. dist. Triplex est, vera, † Interpretatiua, Similitudinaria. summa Angel. in verbo bigamia numero secundo, & seqq. Syluest. numero tertio, & summissa communiter Garc. de benef. part. 7. cap. 6. Vera contrahitur vno modo, quando quis successiue habuit plures legitimas vxores, & omnes cognouit, *c. acutus & c. seq. 2. 6. dist. 6. debitum hoc tit. c. maritum 3. 3. dist. etiam si matrimonium nullum dicatur nam solum in hoc ponderatur, affectus cum opere subsecuto, Pan. in c. cam in apostolica sub. nu. 5. in fine de sponsal. & matr. Archid. in c. cognoscamus numero primo, 3. 4. dist. Rot. Farin. decis. 519. nu. 5. & seqq. Interpretatiua † duobus modis, quando 3 contrahit eum corrupta, & eam cognouit, *c. 1. & c. de bigamis hoc tit. d. c. maritum 2. resp. etiam si virginem habuerit concubina, & eam postea ducat in vxorem: cap. si quis de laicis c. curandum c. precipimus 3. 4. dist. c. qualis 3. 0. quasi. 5. Ioan. An. in c. tanta numero tertio, qui filij sint legis. licet. glos. in d. c. qualis & gl. fin. in c. 2. de cleric. coniug. teneat contrarium ac Pan. in c. sane el. 2. numero quarto, de cleric. coniug. & glos. in verbo contraxerunt in c. vnico. de cleric. coniug. in 6. contrahens cum virgine, prius ab alio desponsata, non cognita, non est bigamus; *c. debitum hoc tit. c. presbyteri & c. fin. 3. 4. dist. secundo quando reddit debitum coniugi adulteræ, etiam si ignoret illam adulteram, aut debitum ad præceptum ecclesiæ reddat; c. si cuius & ibi gl. mag. & c. seqq. 3. 4. dist. Pan. in c. si vir. sub numero secundo, de adult. Pan. in c. 2. sub numero secundo, hoc tit. quia non quaeritur de vitio ordinandi, quo casu****

requiretur scientia, sed de defectu sacramenti, quem ignorans potest pati, *Ioan. Andreas in d. c. 2. in gloss. super verbo scienter hoc tit. & ibi Can.* Idem obtinet cum clerico coniugato cum vnica & virgine qui vxorem suam quæ adulterata fuit notoriè & publicè ex post facto reconciliat & cum ipsa cohabitatur prius, quia censetur bigamus quo ad legem promotionis, sed non perdit priuilegium, concessum clericis coniugatis per c. vnicum de cleric. coniug. in 6. *Capell. Tholos. quest. 64. & ibi add. not. ant. DD. in d. c. vnicum de cler. coniug. in 6.* similitudinaria contrahitur ¶ quatuor modis, primo, quando quis contrahit cum Deo per votum solemne, postea contrahit matrimonium de facto, c. quotquot 27. quest. 1. secundo quando quis diuersis temporibus, habuit plures vxores, vnam de iure, alteram de facto, & eas cognouit, c. nuper hoc tit. & ibi gl. fin. & Pan. num. quarto, *Archid. in c. cognoscimus numero primo, 34. dist.* Tertio si simul habuit duas vxores, vnam de iure, alteram de facto, vel ambas de facto, & ambas cognouit: d. cap. nuper in princ. & vers. licet & ibi Pan. & Can. Quarto quãdo existens in sacris contraxit matrimonium; c. 1. & 2. qui clerici vel nouen. & c. iuncto c. erubescant & c. placuit 32. dist. c. decernimus 28. dist. c. à nobis hoc tit. c. diuersis ibi quasi diuisus in duo de cleric. coniug. c. fin. hoc tit. Plures concubinas tenens non est bigamus; c. quia circa hoc tit. Bigami ¶ verè, vel interpretatiue retinent characterem clericatus, & ordinis ante bigamiam suscepti, *Greg. xv. decis. 516. num. 9.* & post bigamiam contractam ordinati, accipiunt characterem, *Rot. decis. vnic. hoc tit. in nou. num. 6. Greg. 15. decis. 516. nu. 9.* sed sunt nudati omni priuilegio clericali, personæ, retum, fori: ita vt non possint esse Vicarij episcopi: *Franc. in d. c. vnicum in fine hoc tit. in 6.* fori secularis correctioni additi, contraria

Summa in Decretales,

consuetudine non obstante, & prohibentur, sub interminatione anathematis, ¶ de 6 ferre habitum & tonsuram clericalem: d. c. vnic. & ibi gloss. in verbo omni hoc tit. nisi fiant monachi, aut regulares, quia tunc gaudent priuilegijs vt monachi, non vt clerici, sed non possunt promoueri ad ordines sine dispensatione Papæ, dictumque *cap. vnicum hoc tit. in 6.* tantum habet locum in secularibus, non regularibus, *Franc. in d. c. vnicum num. 2. & ibi Gemin. num. 5. Anchar. num. 2. & Can. communiter,* Non debent ordinari vt dictum est, verum ordinati etiam in sacro ordine recipiunt characterem, habitumque ordinis, non executionem, & sunt sacro ordine priuandi, c. super eo hoc tit. & ibi Pan. in not. & Can. communiter. Similitudinariè ¶ bigami 7 non sunt priuati omni priuilegio clericali, sed executione ordinum, *Gemin. in c. vnicum num. 6. hoc tit. in 6. & ibi Franc. num. 5.* Solus ¶ Papa dispensat, cum verè & interpretati 8 uè bigamis ad maiores & minores ordines, ac super executione ordinum, absque præuia dispensatione, susceptorum: cum verè bigamo, ex potestate absoluta siue plenaria; cum interpretatiue bigamo ex potestate ordinaria siue iuridica: quia bigamiæ est coniuncta irregularitas, non de iure naturali sed ex iure positiuo: c. quicumque cl. 2. 50. dist. late *Rot. decis. vnic. hoc titulo in nou. qua iudicatur gloss. mag. in cap. secundo, in verbo dispensare & ibi DD. hoc tit. Staphyl. de rescript. apostol. in forma breui §. fin. num. 29.* & si quis ter, vel quater contraxit nuptias, non est necessarium id exprimere in dispensatione bigamiæ, *Nau. cons. 2. hoc tit. Garc. de benef. part. 8. cap. 3. num. 79.* Ac Papa dispensat vt cum viduali, quam duxit in vxorem, possit retinere pensionem, *Greg. xv. decis. 516.* Episcopi, & inferiores, cum bigamis non possunt dispensare, quia constitutio c. vnici, hoc

tit.

tit. in 6. est edita in Concilio generali Lugdunensi; *Franc. in d. c. vnico num. 4. hoc tit. post Ioann. And. & Can. Garc. de benef. part. 7. cap. 6. per tot.* tum quia ordinantes bigamum, contra prohibitionem canonum, puniuntur vt inferius dicitur; *Pan. in c. 2. in 5. not. hoc tit. Butr. in 5. not. Host. num. 1.* tum quia obstat prohibitio Concilij Tridentini: *c. vt sanctorum §. fin. 23. sess.* Cum ¶ bigamo similitudinario dispensat Papa, interdum Episcopi, nempe cum eo, qui existens in factis, contraxit cum virgine, nec aliam habuit vxorem in habitu laicali, vel in minoribus; quos Episcopi, dimissa vxore, absolutione obtenta, & peracta pœnitentia, nedam officio suo restituere, eiusque executionem, ex indulgentia, permittere possunt; sed etiam ad altiores ordines promouere, *c. sane el. 2. de cleric. coniug. & ibi gloss. & DD. ca. 1. qui clerici*
 10 *vel vouen.* Episcopus ¶ ordinans seruum, obligatum ad ratiocinia, corpore vitiatum, aut bigamum, ab ea die, quo hoc ei potuerit approbari, anno integro non pœsumat missam celebrare, quam rem si obseruare noluerit, & missas celebrare pœsumperit, ecclesiæ communionem est priuandus; *c. nullus 55. dist. vel priuandus est potestate conferendi ordines, c. qui ecclesiasticus 36. dist. & ibi gloss. in verb. ordine 1. quest. 1. c. si qui episcopi & ibi gloss. vt dictum est in fine tituli, de scrut. in ord. sac. aut deponitur, c. 1. in fine 51. dist. c. fin. 62. dist. c. tantis 81. dist. c. 2. ibi ordinandi potestate & offic. hoc tit. & ibi Ioan. Andr. num. 2.* secundum circumstantias delicti: cum ¶ eo dispensat solus Papa, quia pœna depositionis Episcopi est illi reteruata, ergo & dispensatio, vt non puniatur, & quidem dispensat faciliter, *Pan. in c. super eo num. 8. in fine & nu. 9. & 10. hoc tit. & ibidem Anchar. numer. 3.* sed cum bigamo ordinato ad sacrum ordinem, vt remaneat in ordine, vel vt promoueatur,

non dispensat, nisi ex iustissimis causis, ratio diuersitatis est, quia in ordinatore fuit culpa tantum, in ordinato est culpa & irregularitas, *Anchar. in c. super eo in 3. not. hoc tit. & ibi Butr. n. xj. in fine Pan. n. 8. in fine Zab. in 3. oppos. Ioan. And. nu. 4. & Can.*

De clericis peregrinis.

Titulus XXII.

S V M M A R I A.

- 1 Peregrini clerici, quare prohibeantur ordinari.
- 2 Peregrini dicuntur omnes qui non sunt de Episcopatu seu diœcesi.
- 3 Peregrini clerici qui causa visitandi ad alienam ecclesiam veniunt, & sunt noti, ab inferioribus Pralatis in gradu suo suscipiuntur.
- 4 Peregrinos clericos in quouis ecclesiasticorum ordinum constitutos Episcopus non debet suscipere sine litteris dimissorijs.
- 5 Neque laicos peregrinos admittere ad sacramenta ecclesiastica.
- 6 Peregrinos clericos ignotos inferiores pralati etiam exempti, etiam vigore litterarum dimissorialium, ad celebrandum non possunt admittere, aut in ecclesia sibi commissis, insituere, sine licentia Episcopi.
- 7 Peregrini clerici habentes litteras commendatitias Papa, aut sui Episcopi, quando sigillum est notum, sunt admittendi.
- 8 Episcopi alienos clericos absq; superioris ordinandorum licentia, aut laicum alterius diœcesis in clericum ordinare pœsumunt pœna.
- 9 Episcopus familiarem suum non subditum non potest ad primam tonsuram ordinare, nisi per triennium secum fuerit commoratus, & beneficium statim re ipsa ipsi conferat.
- 10 Episcopi titulares vigore cuiuslibet priuilegij, aut etiam pretextu familiaritatis, continua Commensalitates, alterius subditum ad aliquos sacros, vel minores ordines, aut

pri-